

การจัดการการพัฒนาสหกรณ์ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ กรณีศึกษา : สหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย

ต.ยางชุมน้อย อ.ยางชุมน้อย จ.ศรีสะเกษ

Development Management of Cooperative amidst Globalization: A Case study of Yangchumnoi Agricultural Cooperative, Yangchumnoi Sub-district, Yangchumnoi District, Si Sa Ket Province

สมนึก ปัญญาสิงห์และเศกสรรค์ ยงวนิชย์¹

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

E-mail: sompan@kku.ac.th, sekyon@kku.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษา การจัดการการพัฒนาสหกรณ์ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ กรณีศึกษา : สหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย ต.ยางชุมน้อย อ.ยางชุมน้อย จ.ศรีสะเกษ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาของสหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย จำกัด เพื่อศึกษาการจัดการการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย จำกัด ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์และเพื่อศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย จำกัด สหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย จำกัด เริ่มจัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2516 สมาชิกเป็นเกษตรกรในพื้นที่ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักคือ ปลูกหอมแดง ปลูกกระเทียมและปลูกข้าว การจัดการการพัฒนาท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้คณะผู้บริหารงาน ผู้จัดการและสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทของสหกรณ์ จากการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องไม่เฉพาะทางด้านการเกษตรเท่านั้นแต่ได้ดำเนินโครงการเชิงธุรกิจบริการแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไปมากขึ้น เช่น โรงงานผลิตน้ำดื่ม ศูนย์บริการรถยนต์และล้างอัดฉีด (คาร์แคร์) ร้านค้าสหกรณ์ บัณฑิตน้ำมัน และกำลังริเริ่มจัดทำวิสัยทัศน์ของสหกรณ์ ทั้งนี้คณะกรรมการผู้บริหารงาน ผู้จัดการและสมาชิกสหกรณ์ยังคงยึดมั่นในแนวคิดและหลักการพื้นฐานของสหกรณ์ ปัจจุบันการจัดการการพัฒนาสหกรณ์โดยคณะกรรมการผู้บริหารงาน ผู้จัดการสหกรณ์และตัวแทนสมาชิกกลุ่มย่อย รวมทั้งพนักงานสหกรณ์เน้นการพัฒนาจิตสำนึก ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม การรับฟังปัญหาและการร่วมกันแก้ไขปัญหา การแสวงหาผู้มีความรู้ ความสามารถมาร่วมงานกับสหกรณ์ การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ให้ได้ผลตอบแทนที่ดีและธุรกิจใดที่ดำเนินการแล้วมีปัญหาและไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ สหกรณ์จะหยุดดำเนินการทันที การติดตามงาน การเยี่ยมเยียน การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการและการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานกับพนักงานสหกรณ์ในแต่ละประเภทธุรกิจของสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอ ประกอบกับความตั้งใจ ความเสียสละ ประสิทธิภาพและการมีวิสัยทัศน์ของผู้จัดการสหกรณ์ ทำให้เกิดบรรยากาศและวัฒนธรรมขององค์กรที่ดี สร้างความมั่นใจและความมั่นคงในการทำงาน ตลอดจนพันธะสัญญาที่จะร่วมมือกันทำงานเพื่อสมาชิกสหกรณ์ เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของสหกรณ์ร่วมกัน ไม่อยากเห็นสหกรณ์ประสบกับปัญหาในการดำเนินธุรกิจเพื่อสมาชิกและชุมชนท้องถิ่นของตนเอง ปัจจุบันผู้มีส่วนสำคัญในการจัดการพัฒนาสหกรณ์ คือประธานคณะกรรมการผู้บริหารงาน ผู้จัดการ ตัวแทนสมาชิกกลุ่มย่อยและตัวแทนของพนักงาน ทำให้สหกรณ์มีโครงสร้างการทำงานที่เข้มแข็งและสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล ความเป็นพันธมิตรและความร่วมมือกับสหกรณ์อื่นๆ เช่น การกู้ยืมเงิน ซึ่งสหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย จำกัด มีศักยภาพในการใช้คืน ผลการ

ดำเนินงานของสหกรณ์ สมาชิกสามารถกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ไปประกอบอาชีพ สมาชิกได้รับการและสิทธิประโยชน์จากสหกรณ์ ได้เรียนรู้การพึ่งตนเองและการพึ่งพาตนเองระหว่างสมาชิกสหกรณ์ รวมทั้งสมาชิกได้มีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อมกับแผนงาน โครงการและกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจ การดำเนินงานตามแนวทางประชาธิปไตย การได้รับความรู้ความเข้าใจและความรู้สึกสำนึกรับผิดชอบต่อชุมชนท้องถิ่นของตนเองตามหลักสหกรณ์

คำสำคัญ: การจัดการการพัฒนา กระแสโลกาภิวัตน์ สหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย จำกัด

Abstract

The objectives of this qualitative research were to study the background of Yangchumnoi Agricultural Cooperative in Si Sa Ket province, to study development management of cooperative amidst globalization, and to study problems, suggestions and guideline for the cooperative's development. This cooperative was founded in B.E. 2516. Most of its members were chiefly growing shallot, garlic and rice. The cooperative's development management made the executive committee, manager and most members agree on the cooperative's change of role from implementing activities unrelated to, not only agriculture but also service business to members and the public widely such as factory producing drinking water, car service center and car care, co-op store, gas station, with introduction of community radio. There personnel still clung to the concept and cooperative's basic principles. At present, the management by these people emphasizes consciousness, responsibility, participation, problem hearing and solving together, seeks competent persons to join the cooperative. In case of inability to solve problems of implementation, the cooperative will stop. The follow-up, visit, informal talk and boost in work morale to the staff in every type regularly, with intention, devotion, experience and the manager's vision create atmosphere and culture of

a good cooperative, also confidence and work security, with commitment to cooperation : members will have a feeling of joint ownership and not want to see their cooperative have any problem. Now, persons who have important roles in management are the executive committee's president, manager, representatives of the sub-groups and officials consolidate the cooperative's structure compatible with good governance, alliance and cooperative with others such as loans with repayment potential. The results of such implementation show that members can make loans, get service and privilege, learn about self and mutual dependence, participate directly and indirectly in the plan, project and socio-economic activities in a democratic way, and acquire understanding and consciousness of responsibility toward their local community according to the cooperative's principle.

Keywords : development management, globalization,
Yangchumnoi Agricultural Cooperative Limited

1. บทนำ

สหกรณ์เป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ในบรรดาประเทศ พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนาหลายประเทศ ได้ส่งเสริมและสนับสนุน บทบาทของสหกรณ์เพื่อเป็นพลังสร้างสรรค์ด้านธุรกิจของประชาชน สหกรณ์ยังเป็นเครื่องมือนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน ส่งเสริมการพึ่งพาตนเองและพึ่งพากันเองของกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ เป็นการระดมทุนภายในของชุมชนท้องถิ่น ทั้งทุน ทางด้านเศรษฐกิจ ทุนทางสังคมและทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ ได้ ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาธุรกิจ ความเข้มแข็งและศักยภาพของ สหกรณ์ เพราะกระแสทุนนิยมจากภายนอก มีขนาดใหญ่และเป็นธุรกิจ เชิงผูกขาดมากขึ้น มีผลทำให้เกิดการครอบงำการดำเนินงานธุรกิจของ ภาคประชาชน ดังนั้นความอยู่รอดของสหกรณ์จึงขึ้นอยู่กับการปรับตัว ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ โดยยังคงดำรงความมุ่งมั่นว่าสหกรณ์คือ องค์กรธุรกิจที่เป็นของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ซึ่ง องค์กรสหกรณ์ต่างจากองค์กรธุรกิจอื่นที่ให้ความสำคัญกับ “การรวม คน” มาก่อน “การรวมเงินทุน” เป็นการพัฒนาสมาชิกและความเป็น ประชาธิปไตยในองค์กรสหกรณ์ ในขณะที่องค์กรธุรกิจอื่น เจ้าของทุน เท่านั้นที่เป็นผู้มีสิทธิมีเสียง สิทธิและอำนาจต่างๆในองค์กรเพราะเป็น เจ้าของเงินทุนและเป็นธุรกิจเอกชน จากแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับของ สหกรณ์ 2 ประการคือ ความเชื่อมั่นในพลังของตนเองและการรวมกลุ่ม กันจะช่วยเสริมสร้างพลังของแต่ละบุคคลให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น อุดมการณ์ สหกรณ์เป็นการรวมตัวกันเพื่อการพึ่งตนเองบนพื้นฐานการรวมตัวกัน อย่างเสรีและคำนึงถึงผลประโยชน์และส่วนรวมเป็นหลัก เป็นการรวม

พลังของผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (solidarity of the concerned) และมีความรับผิดชอบต่อนอง ต้องการความ ยุติธรรมในการดำเนินธุรกิจที่เป็นของกลุ่มสมาชิก ขบวนการสหกรณ์ ยังเป็นการระดมทุนและพลังภายในชุมชนท้องถิ่น เพื่อไม่ให้ทุน ภายนอกขูดรีดและเอาเปรียบมากจนเกินไป ซึ่งทุนภายนอกมองภาค ประชาชนเสมือนเป็นลูกค้าหรือผู้บริโภคมากกว่าผู้มีส่วนในการ พัฒนาชุมชนและสังคม โดยส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับการเติบโต ทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆกัน

ดังนั้นการศึกษาการจัดการการพัฒนาสหกรณ์ท่ามกลาง กระแสโลกาภิวัตน์ จึงเป็นคำถามสำคัญว่าสหกรณ์ประเภทต่างๆ ที่ กำลังดำเนินกิจการทางธุรกิจและสังคม ที่มีอยู่ในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์ทางด้านการเกษตรในพื้นที่ที่มีสมาชิกส่วน ใหญ่เป็นเกษตรกรจะดำรงและปรับเปลี่ยนการดำเนินการจัดการการ พัฒนาสหกรณ์ของตนเองท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์อย่างไร

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาความเป็นมาของสหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย จำกัด
- 2) เพื่อศึกษาการจัดการการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย จำกัดท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์
- 3) เพื่อศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาสหกรณ์ การเกษตรยางชุมน้อย จำกัด

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัย ทางด้าน การพัฒนากลุ่ม องค์กรสหกรณ์ แนวคิดการจัดการการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของชุมชน ท้องถิ่น หลักการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนในเชิงระบบ (แนวความคิดและกระบวนการ) และทฤษฎีสังคมวิทยาการเมือง การเมืองภาคพลเมืองและภาคประชาสังคม ได้ประมวลองค์ ความรู้ดังกล่าวเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

บริบทของพื้นที่ - ทางกายภาพ - ทางเศรษฐกิจ - ทางสังคม - ทางการเมือง - ทางการพัฒนา
--

646

4. วิธีดำเนินงาน

การจัดการการพัฒนาสหกรณ์ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์
กรณีศึกษา : สหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย จำกัด ต.ยางชุมน้อย อ.
ยางชุมน้อย จ.ศรีสะเกษครั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ
(Qualitative Research) เป็นหลัก

1) พื้นที่การวิจัย

พื้นที่การวิจัยได้แก่ สหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย ต.ยาง
ชุมน้อย อ.ยางชุมน้อย จ.ศรีสะเกษที่มีแนวคิดและแนวการทำงานเพื่อ
การพึ่งพาตนเองและพึ่งพาตนเองทางด้านสังคม เศรษฐกิจและ
กระบวนการเคลื่อนไหวการพัฒนาที่เป็นธรรมเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตและ
การประกอบอาชีพทางด้านการเกษตร

2) หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis)

หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ คือ องค์กรสหกรณ์
การเกษตรยางชุมน้อย ต.ยางชุมน้อย อ.ยางชุมน้อย จ.ศรีสะเกษ

3) ระยะเวลาของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาในการศึกษาและรวบรวมข้อมูลด้วย
ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยแบ่งออกเป็น 4 ช่วงสำคัญดังนี้
ช่วงแรก ศึกษา สํารวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ องค์กรการเกษตร
ยางชุมน้อย ต.ยางชุมน้อย อ.ยางชุมน้อย จ.ศรีสะเกษ **ช่วงที่สอง**
คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยร่วมปรึกษาและรับฟังข้อเสนอแนะ
เกี่ยวกับการวิจัยและหลักเกณฑ์การคัดเลือกกรณีตัวอย่าง **ช่วงที่สาม**
คณะผู้วิจัยร่วมกันคิดและสร้างเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกต
แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง รวมทั้งการทำความเข้าใจและเตรียมความ
พร้อมเกี่ยวกับเทคนิคการสัมภาษณ์และการเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกับ
ผู้ช่วยนักวิจัย **ช่วงที่สี่** คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ
บริบทของพื้นที่ทางกายภาพ ทางสังคม ทางเศรษฐกิจ ทางการเมือง
และทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับ องค์กรสหกรณ์การเกษตรยางชุม
น้อย จำกัด **ช่วงที่ห้า** คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยดำเนินการศึกษา
ความเป็นมา กระบวนการจัดการการพัฒนา ปัญหา/อุปสรรคและ
สถานะคุกคาม (Threat) และผลของการพัฒนา องค์กรสหกรณ์
การเกษตรยางชุมน้อย จำกัด รวมระยะเวลาในการศึกษาครั้งนี้
ประมาณ 1 ปี

4) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล คณะผู้วิจัยพิจารณาและให้
ความสำคัญกับผู้ที่เป็นหุ้นส่วนการพัฒนาและมีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้อง
กับการสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนา องค์กรสหกรณ์การเกษตรยางชุม
น้อย จำกัด จากผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ ประธาน/ผู้จัดการ
สหกรณ์ ผู้แทนสมาชิกกลุ่มย่อยของเกษตรกร สมาชิกสหกรณ์ และผู้ที่
ไม่ได้เป็นสมาชิกสหกรณ์ องค์กรสหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย จำกัด

5) วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้
คือ การค้นคว้าจากข้อมูลทุติยภูมิ และการเก็บข้อมูลภาคสนาม ได้แก่
แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง(Semi-structured Interview Guide) การ

สนทนากลุ่มทั่วไป (Group Discussion) การสนทนากลุ่มแบบเจาะจง
(Focus Group) การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม
(Participant Observation) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-
depth Interview) ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้องและตรงกับความเป็น
จริงมากที่สุด โดยให้ความสำคัญกับการศึกษา ความเป็นมา
กระบวนการจัดการการพัฒนา องค์กรสหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย
จำกัด เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและมองปัญหาที่เกี่ยวข้องจากทุกแง่มุม
แบบองค์รวม (Holistic Approach)

6) การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

กระบวนการสำคัญที่คณะผู้วิจัยจะต้องพัฒนาประเด็นเนื้อหา
ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อลงลึกในส่วนข้อมูลที่เกี่ยวข้องจริงๆ กับ
การวิจัยคือ การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งคณะผู้วิจัยจะ
ทำการประมวลผลไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการวิเคราะห์
ข้อมูลเกิดขึ้นทั้งระหว่างการสัมภาษณ์พูดคุยกับประธาน/ผู้นำและ
สมาชิกเกษตรกรและข้อมูลที่ได้อาจจากการสัมภาษณ์สามารถช่วยให้
คณะผู้วิจัยลงลึกถึงแก่นของความคิดเห็น (ความรู้สึก) ความรู้และความ
จริงของข้อมูลได้โดยลำดับ โดยเฉพาะในประเด็นหลักในการศึกษา
วิเคราะห์คือ ความเป็นมา กระบวนการจัดการการพัฒนาและผลของ
การพัฒนา กลุ่ม องค์กรและเครือข่ายเกษตรกร ในการวิเคราะห์ข้อมูล
ใช้วิธีการสร้างข้อสรุปอย่างเป็นองค์รวม (Holistic Approach) โดย
การใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological
Analysis) แบบใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเป็นการอธิบาย
ปรากฏการณ์ พฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นว่ามีความ
สัมพันธ์สอดคล้องกันอย่างไร และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการ
เปรียบเทียบ (Constant Comparison) เพื่อหาความเหมือนและ
ความแตกต่างที่มีอยู่ในคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของข้อมูลตั้งแต่ 2
ชุดขึ้นไปอย่างเป็นระบบเพื่อให้สามารถที่จะสร้างข้อสรุปและพิสูจน์
ข้อสรุปได้โดยเข้าใจ ให้ความหมาย อธิบายความสัมพันธ์ความ
หลากหลายของปรากฏการณ์ พฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงได้อย่าง
ชัดเจนถูกต้อง และอยู่ในบริบทของพื้นที่ทางกายภาพ ทางสังคม ทาง
วัฒนธรรม ทางเศรษฐกิจและทางการพัฒนา รวมทั้งการใช้ทฤษฎีทาง
สังคมศาสตร์ สังคมวิทยาการเมืองและแนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาที่
เกี่ยวข้องมาอธิบายข้อมูลสนามที่ได้รับตลอดจนข้อมูลที่ได้จากการ
วิเคราะห์ จะนำเสนอในลักษณะพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive
Analysis) และแผนผังแสดงเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลา
(Timeline) ขององค์กรสหกรณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้

5. ผลการศึกษา

ลักษณะทางกายภาพและชีวภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ
ลุ่ม ดินมีลักษณะร่วนปนทราย การระบายและถ่ายเทน้ำได้ดี จึงเหมาะ
แก่การปลูกพืชล้มลุกและพืชไร่ เช่น ปลูกกระเทียม ปลูกหอมแดง พื้นที่
ราบบางส่วนเหมาะแก่การปลูกข้าวและยังมีพื้นที่ราบลุ่มบางส่วนมีน้ำ
ขังตลอดปี ทิศใต้มีลำน้ำมูลไหลผ่านและทางด้านทิศเหนือมีลำน้ำชีไหล
ผ่าน ทำให้พื้นที่และดินมีความอุดมสมบูรณ์ อำเภอยางชุมน้อยตั้งอยู่

ทางทิศเหนือสุดของจังหวัดศรีสะเกษ พื้นที่ทั้งหมด 224 ตารางกิโลเมตร และมีอาณาเขตติดต่อกับ ทิศเหนือ ติดต่อกับ เขตอำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานีและอำเภอวังค้อ จังหวัดยโสธร ทิศใต้ ติดต่อกับ เขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษโดยมีลำน้ำมูลเป็นแนวแบ่งเขต ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขตอำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตอำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ ประเพณีที่สำคัญของท้องถิ่นในแต่ละปี ได้แก่ งานบุญบั้งไฟ บุญข้าวสาก งานเทศมหาชาติ งานผ้าป่าสามัคคีและงานกฐิน ประชากรเกือบทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ สถานะทางเศรษฐกิจของประชากรในพื้นที่ขึ้นอยู่กับราคาของผลผลิตทางการเกษตรในปีที่ราคาผลผลิตทางการเกษตรดีทำให้ชาวบ้านมีรายได้ดีขึ้นและบางปีที่ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำทำให้รายได้ของประชากรลดลงและเกษตรกรหลายรายมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นจากการลงทุนทางด้านการเกษตรโดยเฉพาะการปลูกหอมแดง ซึ่งในปี พ.ศ. 2553-2554 หอมแดงมีราคาตกต่ำ แต่ในฤดูกาลผลิตปี พ.ศ. 2554 – 2555 โดยเฉพาะเกษตรกรที่ปลูกหอมแดงต่างมีความหวังราคาหอมแดงต่อกิโลกรัมจะมีราคาดีขึ้น ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต. เทศบาล) รวมทั้งนักการเมืองระดับชาติ อยากให้แก้ปัญหาราคาสินค้าทางการเกษตร โดยเฉพาะราคาหอมแดงและราคาข้าว ซึ่งสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ไม่เพียงพอสำหรับเก็บรักษาสินค้าทางการเกษตร นอกจากนี้สหกรณ์ยังมีความเสี่ยงต่อการดำเนินการซื้อขายข้าวและหอมแดง โดยเฉพาะหอมแดงเมื่อเก็บไว้นานหอมแดงจะเน่าและน้ำหนักลดลง ในปีพ.ศ. 2553 เทศบาลตำบลยางชุมน้อยได้มีบทบาทในการหาตลาดและทำให้ราคาหอมแดงสูงขึ้นบ้าง แนวทางการพัฒนาในพื้นที่ยังคงให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างทางด้านการเศรษฐกิจ เช่น การคมนาคมขนส่ง แหล่งน้ำและตลาดรับซื้อสินค้าทางการเกษตร มากกว่าการแก้ปัญหาทางด้านสังคม เช่น ปัญหาทางด้านอบายมุข ปัญหาหนี้สินและปัญหาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร เป็นต้น

ปี พ.ศ. 2516 สำนักงานสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ ได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ออกทำการเผยแพร่ วิธีการสหกรณ์ และได้แนะนำให้เกษตรกรผู้สนใจเข้าจากเครื่องย่นตู่บน้ำจากลำน้ำมูล ในตำบลลิ้นฟ้า ถึงอำเภอขามเฒ่า จังหวัดศรีสะเกษ ทำการรวมกลุ่มและจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ จากคำแนะนำดังกล่าวมีเกษตรกรที่สนใจและศรัทธาหลักการและวิธีการสหกรณ์ได้พากันรวมตัวขอจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ ต่อมานายทะเบียนสหกรณ์และเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2516 เริ่มจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย จำกัด เลขทะเบียนที่ กสก. 33/2516 เป็นประเภทสหกรณ์การบริการ โดยมีสำนักงานในตำบลลิ้นฟ้า ถึงอำเภอขามเฒ่า จังหวัดศรีสะเกษ มีสมาชิกเริ่มแรก จำนวน 151 คน มีทุนดำเนินงานเริ่มแรก 59,150 บาท ต่อมาสหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย จำกัด ได้เปลี่ยนประเภทสหกรณ์การบริการเป็นประเภทสหกรณ์การเกษตร ตามประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ ณ วันที่ 3 ตุลาคม 2516 เรื่องจัดประเภทสหกรณ์ตามกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2516) ออกตามความในพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2511 โดยมีเงื่อนไขการดำเนินงานของสหกรณ์ภายใต้ พระราชบัญญัติสหกรณ์ ที่กำหนดลักษณะการดำเนินงานของสหกรณ์ ให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติสหกรณ์กำหนด ไม่สามารถดำเนินการนอกเหนือจากที่พระราชบัญญัติสหกรณ์กำหนด ทำให้ลักษณะการดำเนินงานของสหกรณ์ในช่วงแรกมีรูปแบบเฉพาะด้านไม่มีความหลากหลาย ปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย จำกัด ได้ดำเนินงานในรูปแบบของสหกรณ์เอนกประสงค์มากขึ้น โดยดำเนินการ 4 ประเภท ได้แก่ (1) การรับฝากถอนเงิน (2) การให้สินเชื่อ (3) การจัดหาสินค้าทางการเกษตร เช่น เมล็ดพันธุ์ข้าว ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยชีวภาพ ยาปราบศัตรูพืช

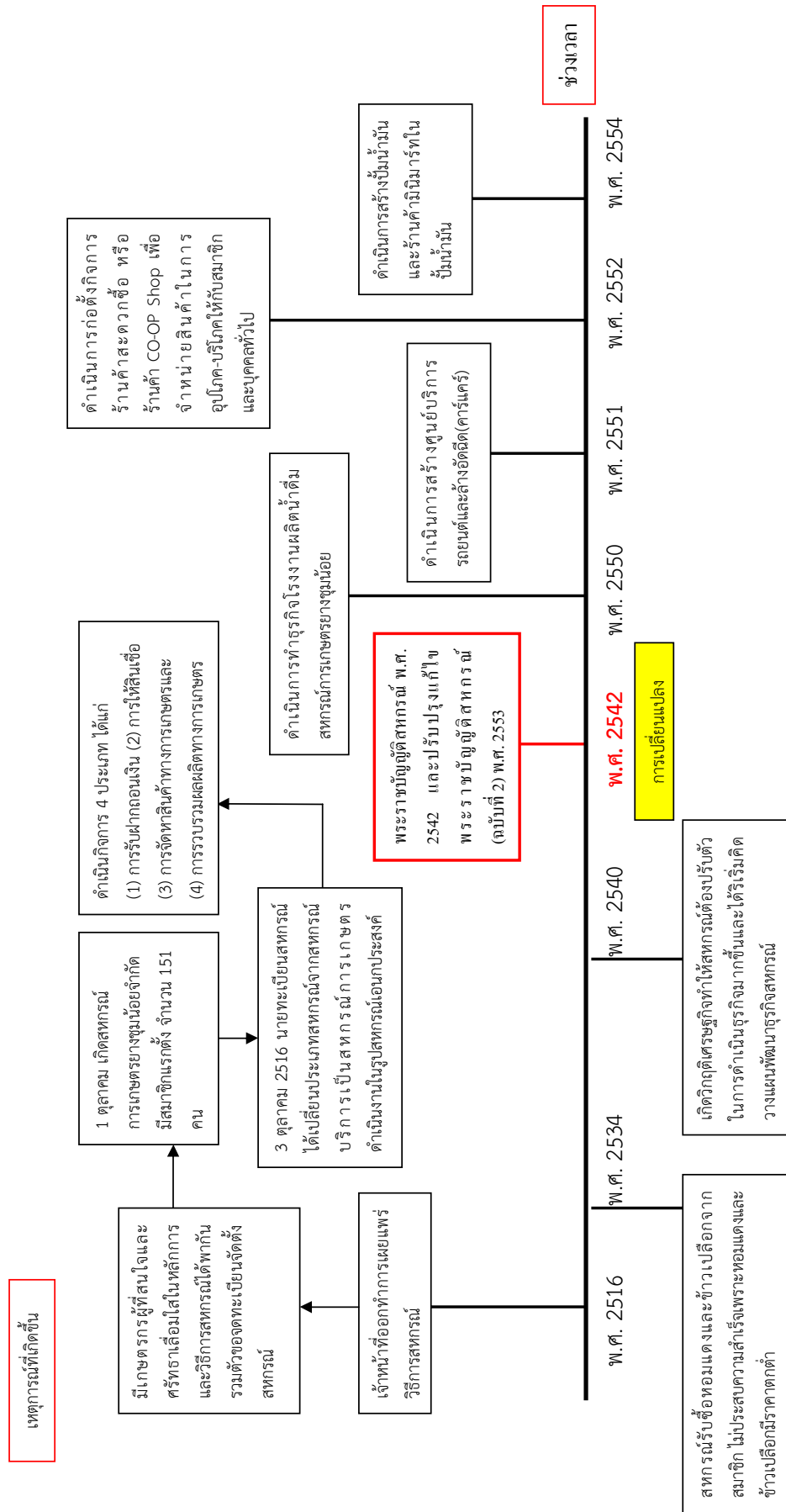
สารเคมีใช้ในการเกษตรต่างๆ เป็นต้น เพื่อจำหน่ายให้แก่สมาชิก และ (4) การรวบรวมผลผลิตทางการเกษตร ปีพ.ศ. 2534 สหกรณ์รับซื้อหอมแดงจากสมาชิก แต่ไม่ประสบความสำเร็จเพราะราคาหอมและข้าวเปลือก มีราคาตกต่ำ ทำให้สหกรณ์มีความเสี่ยงในการดำเนินการซื้อขายข้าวและหอมแดง เกิด ปัญหาเรื่องการจัดเก็บเพราะโรงเก็บผลผลิตไม่เพียงพอและขาดการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีที่เหมาะสม ทำให้ผลผลิตเกิดความเสียหาย เช่น หอมเน่าและน้ำหนักรวมลดลง

ปีพ.ศ. 2540 เกิดวิกฤติเศรษฐกิจทำให้สหกรณ์ต้องมีการปรับตัวในการดำเนินธุรกิจมากขึ้นพร้อมกับได้เริ่มคิดและวางแผนพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ เช่น เดินทางไปศึกษาดูงานที่สหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงรายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การพัฒนาสหกรณ์ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะธุรกิจผลิตน้ำดื่ม (น้ำดื่มเกลียวทิพย์) ของสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย

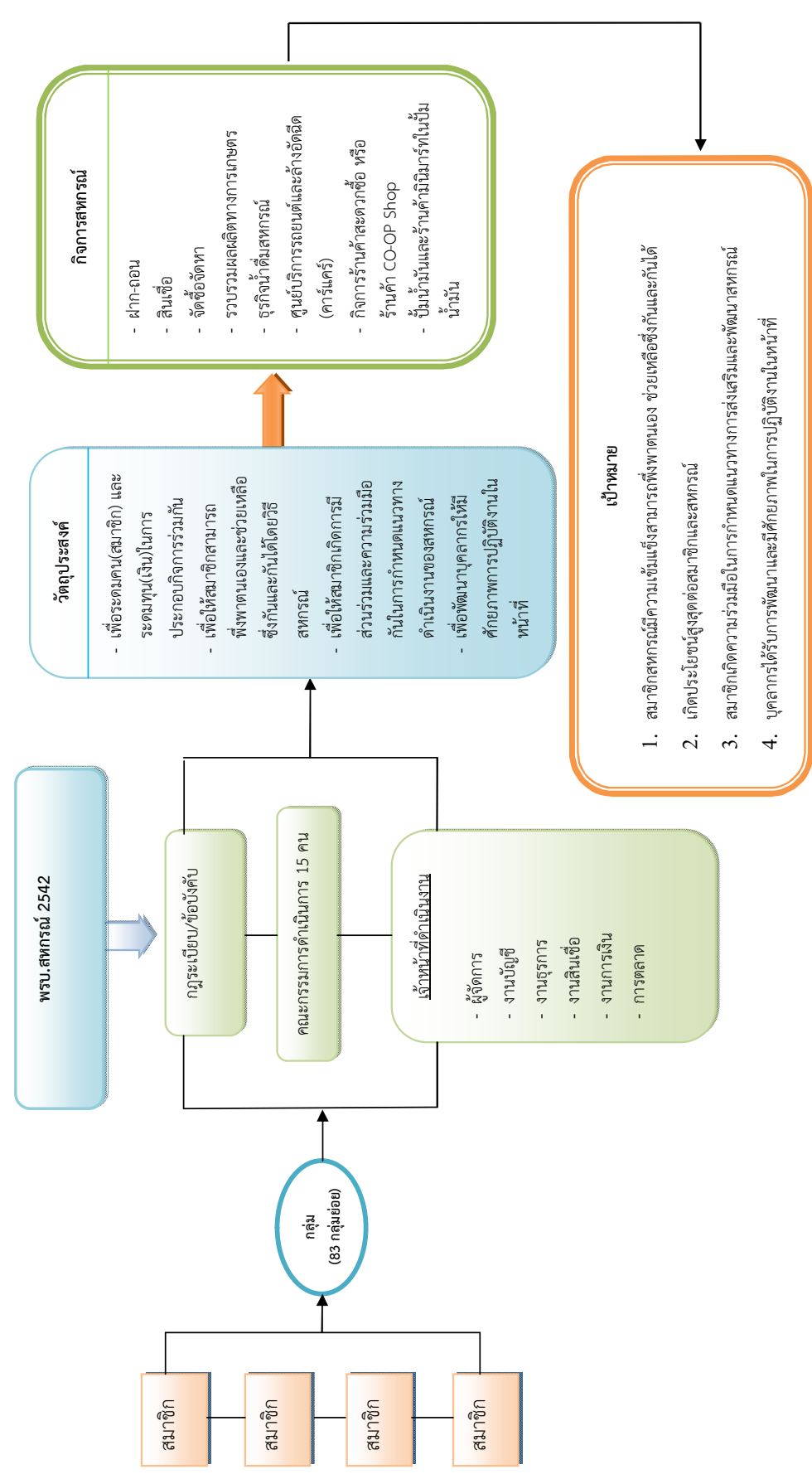
ปีพ.ศ. 2542 คณะกรรมการบริหารสหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย ได้เสนอแนวคิดการดำเนินธุรกิจผลิตน้ำดื่มแก่ตัวแทนสมาชิกกลุ่มย่อยในที่ประชุมใหญ่เพื่อร่วมคิดวางแผนและตัดสินใจดำเนินการผลิตน้ำดื่ม แต่ไม่ผ่านความเห็นชอบในที่ประชุม

ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กล่าวว่า “พระราชบัญญัติสหกรณ์ ระเบียบ กฎหมาย เปิดโอกาสและให้อำนาจแก่ผู้บริหาร คณะกรรมการและสมาชิกของสหกรณ์สามารถกำหนดระเบียบเองได้ ตามความเหมาะสม โดยผ่านการตรวจสอบของนายทะเบียน จึงทำให้สหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อยสามารถดำเนินการกิจการที่หลากหลายได้” จากการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติสหกรณ์ เปิดโอกาสและให้อำนาจแก่คณะผู้บริหารและสมาชิกสามารถกำหนดระเบียบ รวมถึงการดำเนินการกิจการสหกรณ์ได้เอง สหกรณ์ได้ดำเนินการทำธุรกิจโรงงานน้ำดื่มสหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย เมื่อปี พ.ศ. 2550 เพื่อผลิตน้ำดื่มที่สะอาด ถูกสุขลักษณะให้แก่สมาชิก บุคคลในพื้นที่และบุคคลภายนอกได้บริโภคน้ำดื่มที่สะอาดปลอดภัย เป็นแหล่งงานให้กับคนในท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นการสร้างรายได้ให้กับสมาชิกจากเงินปันผลคืนทุกปี ต่อมาปี พ.ศ. 2551 สหกรณ์ได้ดำเนินการสร้างศูนย์บริการรถยนต์และล้างอัดฉีด (คาร์แคร์) เพื่อให้บริการแก่สมาชิกบุคคลทั่วไป เพื่อขยายธุรกิจและสร้างรายได้ให้กับสมาชิกสหกรณ์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2552 สหกรณ์ได้ดำเนินการก่อตั้งกิจการร้านค้าสะดวกซื้อ หรือร้านค้า CO-OP Shop เพื่อจำหน่ายสินค้าในการอุปโภค-บริโภคให้กับสมาชิกและบุคคลทั่วไป และในปี พ.ศ. 2554 สหกรณ์ได้ดำเนินการสร้างปั้มน้ำมันและร้านค้ามีนมาร์ทขึ้น เป็นธุรกิจของสหกรณ์ เพื่อให้บริการแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป เพื่อรับบริการที่ดี สะดวก และได้ซื้อน้ำมันในราคาที่ถูกลง และเพื่อเป็นการสร้างแหล่งอาชีพให้กับคนในท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นการสร้างรายได้ให้กับสมาชิกจากเงินปันผลคืนทุกปี ปั้มน้ำมันได้เปิดทำการอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2554 จากการดำเนินการกิจการของสหกรณ์ทำให้สหกรณ์มีรายได้จากธุรกิจต่าง ๆ เพิ่มขึ้น สามารถอำนวยความสะดวกและให้บริการด้านปัจจัยพื้นฐานสำคัญแก่สมาชิก ปัจจุบันสหกรณ์ยังได้เริ่มโครงการวิเทศสัมพันธ์ของสหกรณ์เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ ข้อมูลข่าวสารทางด้านการเกษตรและการสื่อสารระหว่างสหกรณ์กับสมาชิกสหกรณ์ รวมทั้งเปิดโอกาสให้สมาชิกมาร่วมจัดรายการวิทยุ เช่น การสัมภาษณ์สมาชิกสหกรณ์เกี่ยวกับการทำการเกษตร แผนงานในอนาคต สหกรณ์มีความคิดริเริ่มจัดสร้างบ้านพักอาศัยเพื่อดูแลสุขภาพของสมาชิก เป็นต้น

แผนผังที่ 1 แสดงเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลา (Timeline)
สหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย จำกัด อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ

แผนผังที่ 2 แสดงโครงสร้างการบริหารจัดการ สหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย จำกัด

ขอบเขตดำเนินงาน สหกรณ์เกษตรยางพาราชุมน้อย จำกัด ดำเนินงานในเขตพื้นที่ตามข้อบังคับ ภายในเขตอำเภอชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ 7 ตำบล 80 หมู่บ้าน ปัจจุบันมีจำนวนกลุ่มย่อยทั้งหมด 83 กลุ่มและจำนวนสมาชิกทั้งหมด 3,213 คน (เพศชาย จำนวน 1,930 คน และเพศหญิง จำนวน 1,283 คน)

การสนับสนุนจากองค์กรภายนอกและองค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

สหกรณ์การเกษตรยางพาราชุมน้อย จำกัด เกิดจากการรวมตัวกันของเกษตรกรในพื้นที่ มีทรัพย์สินและทุนดำเนินงานที่มั่นคง นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก เช่น (1) ทุนให้กู้และคำแนะนำ จากสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด กรุงเทพมหานคร สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดศรีสะเกษ จำกัด ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) สาขาอำเภอราษีไศลและสาขาอำเภอชุมน้อย สหกรณ์การเกษตรอุทุมพัสัย จำกัด สหกรณ์เครื่องเงินสุรินทร์ จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลศรีสะเกษ จำกัด (2) เจ้าหน้าที่ตำแหน่งเจ้าพนักงานส่งเสริมสหกรณ์อาวุโส จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ เป็นที่เล็งติดตามควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์ให้เป็นไปตามกรอบ กฎระเบียบ (พระราชบัญญัติสหกรณ์) และข้อบังคับของกรมส่งเสริมสหกรณ์ และ(3)สำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ มีบทบาทตรวจสอบการดำเนินงานด้านการเงินและการทำบัญชีทุกประเภทของสหกรณ์ ตลอดจนการให้ความรู้และคำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาด้านบัญชีให้กับสหกรณ์

กระบวนการจัดการการพัฒนาองค์กรสหกรณ์ จากจุดเริ่มต้นจนกระทั่งถึงปัจจุบันได้มีการจัดการพัฒนาทางด้านการจัดตั้งพื้นฐานขององค์กรได้แก่ การพัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ความเข้าใจ (Cooperative Education) และมีจิตใจเป็นสหกรณ์ (Cooperative Spirit) มากขึ้น พร้อมทั้งมีการสอบถาม พูดคุยอย่างไม่เป็นทางการเพื่อรับรู้ปัญหาและความต้องการพร้อมกับการสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างคณะกรรมการบริหารงานและผู้จัดการสหกรณ์กับสมาชิก โดยเฉพาะหัวหน้างานและเจ้าหน้าที่ ให้มีขวัญกำลังใจ มีความขยันในการทำงานและเมื่อมีปัญหาในการทำงานกล้าที่จะพูดคุย แลกเปลี่ยนเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน เจ้าหน้าที่และแรงงานที่ร่วมดำเนินงานกับสหกรณ์เป็นคนในพื้นที่ทั้งหมดหรือเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์การทำงานมาจากบริษัทอื่นๆ แต่เป็นคนในพื้นที่และได้ถูกชักชวนมาทำงานร่วมกับสหกรณ์ เช่น หัวหน้าช่างศูนย์บริการรถตรวจสภาพรถยนต์ครบวงจร (Car Care) และหัวหน้าแผนกโรงผลิตน้ำดื่ม (น้ำดื่ม YCN) ทุนดำเนินงานของสหกรณ์ได้มาจากเงินฝากของสมาชิก และการกู้ยืมเงินจากสหกรณ์อื่นๆ ทั้งในและนอกพื้นที่ โดยพยายามคำนึงถึงความคุ้มค่าและความเสี่ยงในการบริหารจัดการทุน ส่วนวัสดุอุปกรณ์ปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรยางพาราชุมน้อย จำกัด จำเป็นต้องจัดหาอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือตรวจสภาพรถยนต์ครบวงจร ขวดและถังบรรจุน้ำดื่ม รวมทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ในธุรกิจปั้มน้ำมัน เป็นต้น

สหกรณ์การเกษตรยางพาราชุมน้อย จำกัด ได้ดำเนินงานโดยผ่านคณะกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์และตัวแทนกลุ่มย่อยเพื่อรับรู้ปัญหาและความต้องการของสมาชิกและในขณะเดียวกันคณะกรรมการบริหารและผู้จัดการสหกรณ์ได้นำเสนอโครงการที่สหกรณ์จะดำเนินงานให้ตัวแทนสมาชิกกลุ่มย่อยพิจารณาและตัดสินใจร่วมด้วยทุกครั้ง เช่น โครงการผลิตน้ำดื่มเชิงธุรกิจ ซึ่งในตอนแรกสมาชิกไม่ค่อย

เห็นด้วย เพราะคิดว่าน้ำดื่มบรรจุขวดอาจจำหน่ายได้ไม่ดี สมาชิกกลัวการขาดทุน ซึ่งมีผลกระทบต่อสมาชิกสหกรณ์ทุกคน ต่อมาปริมาณการขายน้ำดื่มบรรจุขวดมีรายได้มากขึ้นและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ตลอดจนการสั่งซื้อจากห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ทำให้สมาชิกส่วนใหญ่เริ่มยอมรับและเห็นด้วยกับกิจการโรงงานผลิตน้ำดื่มของสหกรณ์

ผู้จัดการสหกรณ์มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมประสานความรู้ความเข้าใจปัญหาและความต้องการระหว่างสมาชิกสหกรณ์กับคณะกรรมการบริหารงานสหกรณ์ โดยเฉพาะผู้จัดการสหกรณ์คนปัจจุบันมีวิสัยทัศน์และการทำงานให้กับสหกรณ์เป็นอย่างดี เช่น การเข้าไปพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับเจ้าหน้าที่หรือพนักงานในกิจการแต่ละประเภทของสหกรณ์เพื่อรับรู้ปัญหาการทำงานไม่เน้นหลักการแต่เน้นหลักใจ (พรหมวิหาร 4)รวมทั้งการจัดประชุมอาทิตย์ละ 1 ครั้งระหว่างผู้จัดการสหกรณ์ หัวหน้าแผนกและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างจิตสำนึกและภาพลักษณ์ขององค์กรที่ดีเกี่ยวกับการให้บริการแก่สมาชิกหรือบุคคลทั่วไป การทำงานแบบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Collective Effort) และสำนึกว่าเงินของสมาชิกเป็นค่าตอบแทนของเจ้าที่/พนักงานสหกรณ์

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสหกรณ์บางส่วนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการดำเนินงานของสหกรณ์ รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสหกรณ์อย่างแท้จริง ผลประโยชน์ที่สมาชิกสหกรณ์ได้รับ คือ การกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ไปลงทุน การซื้อปุ๋ยจากสหกรณ์ การซื้อขายสินค้าการเกษตรผ่านตลาดกลางของสหกรณ์การเกษตรยางพาราชุมน้อย จำกัด การใช้บริการจากร้านค้าของสหกรณ์ ศูนย์บริการรถยนต์ โรงงานผลิตน้ำดื่มสหกรณ์และปั้มน้ำมันของสหกรณ์ เป็นต้น **การตรวจสอบกิจการภายในของสหกรณ์** มีคณะกรรมการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ 5 คน ดำเนินการตรวจสอบคณะกรรมการและการปฏิบัติงานของฝ่ายกิจการอย่างต่อเนื่อง ในธุรกิจสหกรณ์และความเคลื่อนไหวองค์กรทุกด้าน เช่น **การตรวจสอบธุรกิจสินเชื่อ** ให้เงินกู้แก่สมาชิก มีหลักฐานการเป็นหนี้และการประกันถูกต้อง ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ จำนวนดอกเบี้ย 4 บาทต่อปี ตามระเบียบมติที่ประชุมคณะกรรมการ สหกรณ์กำหนดแผนงาน ระเบียบข้อบังคับ เพื่อการดำเนินงานเป็นไปตามที่กำหนด การให้เงินกู้ เป็นไปตามความต้องการของสมาชิกและสหกรณ์ คือ เงินกู้ระยะปานกลางและระยะสั้น **การตรวจสอบธุรกิจการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย** จัดทำเอกสารการซื้อขายและชำระเงิน ปฏิบัติตามระเบียบและมติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินงานกำหนดไว้ เพื่อจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้กับสมาชิก ตามความต้องการอย่างครบถ้วนของสมาชิกสหกรณ์ฯ **การตรวจสอบธุรกิจการรวบรวมผลผลิต** การจัดทำเอกสารหลักฐานการรวบรวมและการจำหน่าย กำหนดแผนการดำเนินงาน ระเบียบข้อบังคับ ผ่านมติและข้อกำหนด เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก **การตรวจสอบเงินรับฝาก** การรับเงินฝากจากสมาชิก เป็นไปตามระเบียบการรับฝากจัดทำหลักฐานเอกสารตามขั้นตอน สมาชิกมีความเชื่อถือและมั่นใจ นำเงินมาฝากกับสหกรณ์ การฝาก การถอน สหกรณ์อำนวยความสะดวกแก่สมาชิก บริการรวดเร็ว และสภาพคล่องทางการเงินสหกรณ์เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก **การตรวจสอบ การบริหารงานและการจัดการทั่วไป** ผู้บริหารดำเนินงานตามระเบียบข้อบังคับ มติที่ประชุมและกฎหมายของสหกรณ์ มีความสามัคคีกัน ผู้จัดการและคณะทำงานปฏิบัติงานด้วยความจริงใจ

การติดตามและการประเมินผลจากบุคคลภายนอกเช่น เมื่อปี พ.ศ. 2554 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนดเกณฑ์มาตรฐานกรมส่งเสริมสหกรณ์ ให้องค์กรจากสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัด ศรีสะเกษ เป็นผู้ตรวจสอบ ตามเกณฑ์ มาตรฐานที่สหกรณ์ต้องผ่านการ ประเมิน

ปัจจุบันผลการดำเนินงานของสหกรณ์ได้ช่วยอำนวยความสะดวกเปิดตลาดกลางสินค้าการเกษตรโดยให้เทศบาลใช้เป็นพื้นที่ซื้อขายต้นหอม ข้าวเปลือก ระหว่างผู้ผลิตกับผู้ซื้อทั้งภายในและภายนอกท้องถิ่นโดยสหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย จำกัด ไม่ดำเนินการซื้อขายผลผลิตทางการเกษตรของสมาชิกเอง เพราะอดีตที่ผ่านมาเคยประสบกับความเสียหายเรื่องราคาผลผลิตตกต่ำ ผลผลิตเสียหาย เช่น หอมแดง เม้าและน้ำหนักลดลง สหกรณ์ได้สร้างโอกาสให้คนในพื้นที่ได้มีงานทำ ได้พัฒนาความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการประกอบกิจการเชิงธุรกิจ ที่นอกเหนือไปจากอาชีพหลักของสมาชิก คือ การปลูกต้นหอมและทำนา สมาชิกได้ประโยชน์จากธุรกิจสินเชื่อเพื่อการประกอบอาชีพ จัดหาปุ๋ย มาจำหน่ายให้กับสมาชิก สมาชิกได้รับการบริการจากธุรกิจปั้มน้ำมัน ศูนย์บริการรถยนต์ ร้านค้าสหกรณ์และโรงงานผลิตน้ำดื่ม ปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อยมีความมั่นคงเพราะมีปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ สภาวะผู้นำ/ผู้จัดการสหกรณ์ รูปแบบการบริหารจัดการ/วัฒนธรรมองค์กร ความเป็นสมาชิกและเครือข่าย การระดมเงินทุน การอบรม การศึกษาดูงานและการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการระหว่างผู้จัดการกับเจ้าหน้าที่สหกรณ์ การบริหารจัดการที่ดี (ธรรมาภิบาล) การจำหน่ายสินค้าและการให้บริการ ศักยภาพและอุดมการณ์ของเจ้าหน้าที่ เป็นต้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา สหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย จำกัด เริ่มพัฒนาเติบโตท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ โดยได้ดำเนินกิจการเชิงธุรกิจที่นอกเหนือจากกิจกรรมทางการเกษตร เช่น โรงงานผลิตน้ำดื่ม ศูนย์บริการรถยนต์และล้างอัดฉีด (คาร์แคร์) ร้านค้าสหกรณ์ และปั้มน้ำมัน

6. สรุปและข้อเสนอแนะ

ปัญหาและข้อเสนอแนะ สมาชิกของสหกรณ์ยังคงประสบกับปัญหาราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง แหล่งตลาดรับซื้อ ปัญหาหอมแดงจากต่างประเทศ การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ รวมทั้งบทบาทของนักการเมืองเกี่ยวกับนโยบายการส่งเสริมสินค้าการเกษตรและการตลาดในระดับประเทศ

นอกจากนี้ปัญหาที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของสมาชิกหรือคนในท้องถิ่นคือ ปัญหาทางด้านอบายมุขโดยเฉพาะการพนันและการะหนี่สิน

การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ตามกระแสโลกาภิวัตน์ สหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย จำกัด จำเป็นต้องปรับตัวและพัฒนากิจการของสหกรณ์ในเชิงธุรกิจมากขึ้น นอกจากนี้การเปิดรับสมาชิกตามความสมัครใจ การควบคุมโดยสมาชิกตามแนวทางประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิก มีการปกครองตนเองและมีอิสระ การให้การศึกษา การฝึกอบรม ความร่วมมือระหว่างสหกรณ์และความหวังใจต่อชุมชน จะทำให้สหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย จำกัด มีความมั่นคงและก้าวหน้าต่อไป

7. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะกรรมการบริหารงาน ผู้จัดการ สมาชิก สหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย จำกัด รวมทั้งผู้นำชุมชนในพื้นที่ ที่ให้ความร่วมมือ และความสะดวกในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

8. การอ้างอิง

- [1] ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2550). *แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน : ข้อเสนอทางทฤษฎีในบริบททางสังคม (พิมพ์ครั้งที่3)* .กรุงเทพฯ : สร้างสรรค์.
- [2] ดาริน อินทร์เหมือน (บรรณาธิการ). (2548). *ภูมิปัญญากับการสร้างพลังชุมชน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- [3] ประสิทธิ์ ประครองศรี. (2531). *การวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนชนบทในเชิงระบบ (แนวความคิดและกระบวนการ)*. ขอนแก่น : ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- [4] ศิริชัย สาครรัตนกุล. [ม.ป.ท.]. *ขบวนการสหกรณ์ไทย เวทีพลังสร้างสรรค์ธุรกิจของประชาชน*